

Voedsel van Ransuilen in het Immerloopark in het voorjaar van 2005

Vincent de Boer

Geïnspireerd door de vondst van een braakbal van een Velduil op de Posbank is ondergetekende op zondag 27 februari 2005 maar eens gaan kijken in het Immerloopark om uit te vinden of de Ransuilen-roestplaats aldaar nog in gebruik was.

Dit artikel is het resultaat van deze actie en het daarop volgende rapen van braakballen op deze locatie in de periode februari-april 2005.

Daarnaast wordt op een aantal punten een vergelijking gemaakt met eenzelfde onderzoek op dezelfde locatie in het voorjaar van 1995 (Kwint en Schoppers 1995).

Zijn er grote verschillen in voedselkeuze tussen 1995 en 2005 en in hoeverre ligt dit aan de bekende pieken en dalen in het voorkomen van de belangrijkste prooi-soort de Veldmuis?

Beschrijving lokatie

De roestplaats bevindt zich aan de zuidzijde van de Immerlooplas in kilometerhok 4023-52. Het Immerloopark bestaat uit bosjes, waterpartijen en open grasvelden. Enkele van deze bosjes bestaan uit Sitkasparren (*Picea sitchensis*). In één van deze bosjes houden zich de Ransuilen op. Bij de meeste bezoeken was slechts een enkele uil zichtbaar in de dichte sparren.

Methode

Eind februari zijn alle aanwezige braakballen en resten daarvan verzameld om de aanwezigheid van nieuwe ballen in de daarop volgende maanden beter te kunnen volgen.

Per week zijn daarna alle aanwezige braakballen geraapt en geplozen. De prooiresten zijn gedetermineerd met behulp van de sleutel in de Lange et al. 1994 en de zoekkaart muizenschedelresten in uilenbraakballen van de VZZ.

Bij de bepaling van de aantallen is uitgegaan van het aantal gevonden bovenkaken.

Resultaten

In totaal werden in de periode februari-april 449 hele braakballen geraapt en geplozen (zie tabel 1). Er werden zeven muizensoorten aangetroffen in de gevonden braakballen (incl. de resten), daarnaast werden er resten aangetroffen van enkele ratten (*Rattus* sp) en vogels (vier soorten).

Naast de in de tabel 1 vermelde aantallen, zijn in de verzamelde resten nog ruim 520 prooien gevonden. De gevonden percentages per prooi-soort verschilden echter nogal van de geplozen hele braakballen.

De tere schedels van vooral Dwergmuis en in mindere mate Bosmuis zijn door het in water weken van de resten veel minder teruggevonden. Deze methode bleek minder precies dan het pluizen van braakballen.

De Veldmuis was verreweg het algemeenst, gevolgd door de Bosmuis. Andere soorten werden slechts in kleine aantallen aangetroffen. Dit waren in volgorde van talrijkheid Aardmuis, Dwergmuis, Rosse Woelmuis, Huisspitsmuis en Dwergspitsmuis.

Tabel 1. Procentueel aandeel van verschillende prooi-soorten op Ransuil-roestplaats in het Immerloopark in februari-maart 2005.

Maand	Februari	Maart	April
Braakballen	210	194	45
Rosse woelmuis	0,9	2	
Veldmuis	85,1	78,2	76,9
Aardmuis	3,9	3,4	3,9
Dwergmuis	2,5	1,4	
Bosmuis	6,4	14,2	17,9
Dwergspitsmuis			1,3
Rat spec.	0,7	0,3	
Vogels	0,5	0,6	

Vergelijking tussen 1995 en 2005

Er werden drie verschillen gevonden in de verdeling van verschillende prooi-soorten.

Het eerste verschil was het aandeel van de Veldmuis. In beide jaren was de Veldmuis de algemeenste prooi-soort. Het gevonden aandeel verschilt echter nogal. In 1995 gemiddeld 60% (tussen 50 en 76,5%), in 2005 gemiddeld bijna 82% (tussen 77 en 85%).

Het tweede verschil was het aandeel van de Bosmuis. In 1995 gemiddeld 21% (tussen 14 en 31%) en in 2005 slechts 10% (tussen 6 en 17,9%).

Het derde en opvallendste verschil is dat het percentage vogels tussen beide jaren erg verschilt. In 1995 tussen de 4 en 11,5% van de prooiresten. In 2005 bestond nog geen half procent van de prooien uit vogels.

De verschillen tussen beide jaren vallen mogelijk te verklaren doordat de winter 2004/2005 werd aangemerkt als een piekperiode voor de Veldmuis (www.grauwekiekendief.nl) en 1995 als daljaar (Schoppers en Kwint 1995).

De grotere beschikbaarheid van Veldmuizen zal er voor gezorgd hebben dat er minder Bosmuizen en vogels gevangen werden. Een andere verklaring voor het lagere percentage vogels zou kunnen zijn dat er 1 of meerdere specialisten aanwezig waren onder de Ransuilen (Witter 2006).

Bovenstaande geeft een goed voorbeeld van het opportunisme van de Ransuil, iets wat ook geldt voor andere muizenjagers.

Het aantal prooien per hele braakbal verschilde ook. Gemiddeld 1,2 in 1995 en 1,9 in 2005. Zoals Kwint en Schoppers al opmerken is dit te verklaren door het grotere percentage vogels in 1995. Deze resten zijn vaak verdeeld over verschillende braakballen.

Nieuwe muizensoorten in vergelijking met 1995 waren Dwergspitsmuis en Rosse woelmuis. Daarentegen werden Bosspitsmuis en Huismuis in 2005 niet aangetroffen.

Bijzonderheden

Alhoewel er slechts vier vogels in de braakballen gevonden werden, was daar een erg leuke soort bij, namelijk een IJsvogel (andere soorten Roodborst, Pimpelmees en Huismus).

Deze braakbal stamt uit de periode met strenge vorst en sneeuw in begin maart 2005. De IJsvogel zal het in die periode niet makkelijk gehad hebben en zo ten prooi zijn gevallen aan

een Ransuil. Helaas zat er geen snavel/schedel in de braakbal, maar de helderblauwe en oranjebruine veertjes lieten geen twijfel.

Enig rondvragen en zoeken op het internet kon niet bevestigen of IJsvogel bekend is als Ransuilprooi, wel valt de soort soms ten prooi aan soorten als Sperwer en Slechtvalk.

Literatuur

Kwint N. & Schoppers J. 1995. Voedsel van Ransuilen op twee roestplaatsen bij Arnhem in voorjaar van 1995. *Vlerk* 12 (3): 85-89.

Lange R., Twisk P., Van Winden A. & Diepenbeek A. 1994. Zoogdieren van West-Europa. KNNV-uitgeverij. Utrecht.

Vereniging voor Zoogdierenkunde en Zoogdierbescherming (VZZ). Zoekkaart muizenschedelresten in uilenbraakballen.

Witter E. 2006. Ransuilen zijn ook vogelliefhebbers. *Vlerk* 23 (2): 60-64.

Website Werkgroep Grauwe kiekendief Nederland. www.grauwekiekendief.nl

Foto. Ransuil op roestplaats in Huissen, winter 2005/06 (Erik de Waard)